

ב"ה

פרשת קרח

אני חלקך ונחלתך
קרח יח, כ.

לעתיד לבוא גם לשבט לוי יהיה נחלה בארץ

כתב הרמב"ם^[1]: "כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען . . . ואם נטל נחלה בארץ מעבירין אותה ממנו". ובמפרשים שם^[2] הובא מספר מצוות גדול (סמ"ג), שלעתיד לבוא נוטלין חלק בארץ, שנאמר^[3] "שער לוי אחד", כדאיתא בפרק יש נוטלין^[4].

והנה מפשטות לשונם משמע שגם הרמב"ם סובר כן. ובפרט על פי הידוע^[5] ש"הסמ"ג תמיד דרכו להלוך בעקבות הרמב"ם, וברוב המקומות בספרו אינו אלא כמעתיק כו".

אמנם, מסתימת לשון הרמב"ם "כל שבט לוי מוזהרין כו", ואינו מזכיר (אפילו לא ברמז) שום חילוק בזה בין עכשיו ללעתיד לבוא — מוכח, שסבירא לן שגם לעתיד לבוא מוזהרין שלא יקחו חלק בארץ.

ועוד ועיקר: אזהרה זו (שלא יקח כל שבט לוי חלק בארץ) מנאָה הרמב"ם במנין המצוות^[6], ומכיון שלשיטת הרמב"ם^[7] "אין ראוי למנות מצוות שאין נוהגות לדורות" - הרי מוכרח, שמצוה זו (שמנאָה במנין המצוות) נוהגת לדורות, גם לעתיד לבוא.

אבל אינו מובן: הרי מפורש בגמרא בפרק יש נוטלין ש"עתידיה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים", היינו, שלעתיד לבוא יהיה לשבט לוי חלק בארץ, ובגמרא שם אין שום פלוגתא בזה, ואם כן, כיצד חולק הרמב"ם על גמרא מפורשת ? !

ויש לומר, שהרמב"ם מבהיר התירוץ על קושיא הנזכרת לעיל בדיוק לשונו "כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען":

בכל הלכות שמיטה ויובל כותב "בארץ ישראל" (או "בארץ" סתם, וכמו שכותב גם בתחלת פרק זה), מה שאין כן כאן, מְשָׁנָה וכותב "שלא ינחלו בארץ כנען" ? !

ויש לומר הביאור בזה: בתחלת הפרק כותב הרמב"ם על דבר ערי המקלט שיוסיפו בימי המשיח. ובנוגע לערים אלו – כתב בהלכות רוצח⁸¹: "והיכן מוסיפין אותן, בערי הקיני והקניזי והקדמוני שנכרת לאברהם אבינו ברית עליהן ועדיין לא נכבשו, ועליהן נאמר בתורה⁹¹ ואם ירחיב ה' אלקיך את גבולך".

ועל פי זה יש לומר, דמה שהרמב"ם מדייק בלשונו "כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען" - כוונתו בזה, שהאזהרה היא רק שלא ינחלו בארץ שבעה אומות, שנקראים כולם בשם "ארץ כנען", מה שאין כן בארץ קיני קניזי וקדמוני - ליכא האיסור, ובמילא, לעתיד לבוא יטלו חלק בארץ קיני קניזי וקדמוני (מלבד שלש ערי המקלט שיתוספו בארצות אלו).

ולכן מדייק "בארץ כנען", ולא "בארץ ישראל" — כי ב"ארץ ישראל" נכללים גם ארצות קיני קניזי וקדמוני (היינו, שלעתיד לבוא יוכלו גם הם ב"ארץ ישראל"), מה שאין כן ב"ארץ כנען".

ועל פי זה נמצא, דמה ש"עתידה ארץ ישראל שתחלק לשלשה עשר שבטים" הוא - שלעתיד לבוא יהיה לשבט לוי חלק בארץ קיני קניזי וקדמוני, אבל בארץ כנען (ארץ שבעה אומות) - גם אז לא יהיה חלק לשבט לוי, כי האזהרה "שלא ינחלו בארץ כנען" היא אזהרה לכל הדורות, ולכן מְנַאָה הרמב"ם במנין המצוות.

ואף על פי כן, לא כתב הרמב"ם בפירוש שלעתיד לבוא ינחלו הלויים בארץ קיני קניזי וקדמוני (כי אם ברמז בלבד, בדיוק הלשון "שלא ינחלו בארץ כנען") - בהתאם לכלל¹¹⁰ שאין דרכו לכתוב דינים מחודשים, "אינו אלא מעתיק הגמרא, ולזה, דבר שלא בא בגמרא אלא בקושיא אגב גררא אין דרכו להעתיקו", ועל דרך זה בנדון דידן.

קטע משיחת יום שמחת תורה, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ו ח"א ע' 401.

- [\[1\]](#) הלכות שמיטה ויובל י"ג, י.
- [\[2\]](#) רדב"ז שם הי"א מל"מ שם ה"י.
- [\[3\]](#) יחזקאל מח, לא.
- [\[4\]](#) קכב, א.
- [\[5\]](#) יד מלאכי כללי הסמ"ג סמ"ו.
- [\[6\]](#) לאוין קסט.
- [\[7\]](#) ספהמ"צ שרש ג.
- [\[8\]](#) פ"ח, ד.
- [\[9\]](#) דברים יט, ח.
- [\[10\]](#) ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם ס"ב. וש"נ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי , אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה , צבי"ה זלאטע רייזל , שמואל , מנחם מענדל , ישראל אריה לייב , יוסף יצחק ,
שניאור זלמן , חיה מושקא , אברהם דוד , אהרן , חנה